

Stockholm den 8 april 2020

Svea hovrätt
Box 2290
103 17 Stockholm

**Mål nr T 3839-20, Ola Hjelm ./ Statens Justitiekanslern,
angående skadestånd**

Ola Hjelm kompletterar härmed sitt tidigare ingivna överklagande enligt följande. Denna skrift ersätter det tidigare ingivna överklagandet, aktbilaga 1.

1 YRKANDEN

- 1.1 Ola Hjelm yrkar att hovrätten ska bevilja prövningstillstånd och, med ändring av tingsrättens dom, förplikta staten att till honom betala 115 438 kronor tillsammans med ränta på beloppet enligt 6 § räntelagen (1975:635) från dagen för delgivning av stämningsansökan (den 10 april 2019) till dess betalning sker.
- 1.2 Vidare yrkar Ola Hjelm att hovrätten, med ändring av tingsrättens dom, ska dels befria honom från skyldigheten att ersätta staten för dess rättegångskostnader i tingsrätten, dels förplikta staten att ersätta honom för hans rättegångskostnader där.
- 1.3 Ola Hjelm yrkar ersättning för sina rättegångskostnader i hovrätten med ett belopp som kommer att anges senare.

2 GRUNDER FÖR ÖVERKLAGANDET

- 2.1 Tingsrätten har på ett riktigt sätt bedömt att Ola Hjelms egendoms- skydd enligt regeringsformen och Europakonventionen har överträtts genom att Länsstyrelsen i Stockholms län (länsstyrelsen) samt Mark- och miljödomstolen vid Nacka tingsrätt (mark- och miljö- domstolen) inte gjorde någon proportionalitetsbedömning vid prövningen av hans första ansökan om strandskyddsdispens.
- 2.2 Frågan i målet är alltså om Ola Hjelm har visat att det finns ett orsakssamband mellan rättighetsöverträdelsen och skadan, i praktiken omständigheten att han felaktigt nekades strandskydds- dispens.
- 2.3 I den frågan har tingsrätten gjort en felaktig bedömning. Tingsrätten har uppställt ett så högt beviskrav att det i praktiken blir omöjligt för Ola Hjelm att kunna uppfylla bevisbördan och få ersättning för den konstaterade rättighetsöverträdelsen.
- 2.4 Ola Hjelm har lagt fram den utredning som skäligen har kunnat krävas av honom i frågan om orsakssambandet mellan rättighets- överträdelsen och den ersättningsgilla skadan.
- 2.5 På grund av detta ska hovrätten ändra tingsrättens dom och tiller- känna honom den begärda ersättningen.

3 UTVECKLING AV GRUNDERNA FÖR ÖVERKLAGANDET

- 3.1 Kravet på att en proportionalitetsbedömning ska göras i ärenden om strandskyddsdispens har bekräftats av Mark- och miljööverdomstolen**
- 3.1.1 Tingsrätten har på ett riktigt sätt bedömt att länsstyrelsens samt mark- och miljödomstolens underlåtenhet att göra en proportion-

alitetetsbedömning vid prövningen av Ola Hjelms första ansökan om strandskyddsdispens har utgjort en överträdelse av hans egendomsskydd enligt 2 kap. 15 § första stycket regeringsformen och artikel 1 i första tilläggsprotokollet till Europakonventionen.

3.1.2 Efter att tingsrätten meddelat sin dom har även Mark- och miljööverdomstolen meddelat två vägledande avgöranden som bekräftar att egendomsskyddet uppställer ett krav på att en proportionalitetsbedömning ska göras i ärenden rörande strandskyddsdispens (se Mark- och miljööverdomstolens domar den 4 mars 2020 i mål nr M 4244-19 och M 4793-19, bilagor 1 och 2).

3.1.3 Det får alltså numera anses helt klarlagt att en underlåtenhet att göra en proportionalitetsbedömning i ett ärende om strandskyddsdispens utgör en överträdelse av den enskildes egendomsskydd.

3.1.4 Som tingsrätten har konstaterat i sin dom är den avgörande frågan i målet alltså om det finns orsakssamband mellan den konstaterade rättighetsöverträdelsen och den påstådda skadan, det vill säga om avsaknaden av proportionalitetsbedömning ledde till att Ola Hjelm felaktigt nekades strandsskyddsdispens redan vid sin första ansökan om detta.

3.2 Tingsrätten har tillämpat ett alldeles för högt beviskrav i Ola Hjelms fall

3.2.1 Utgångspunkten är att det är Ola Hjelm som har bevisbördan för att avsaknaden av proportionalitetsbedömning ledde till att han felaktigt nekades strandsskyddsdispens vid den första prövningen.

3.2.2 Som bevisning åberopade Ola Hjelm i tingsrätten

- Norrtälje kommuns beslut den 13 december 2007, genom vilket den tidigare ägaren av fastigheten beviljades strandskyddsdispens på fastigheten,
- Norrtälje kommuns beslut den 11 oktober 2011, genom vilket kommunen gjorde en proportionalitetsbedömning och då kom fram till att det skulle vara oproportionerligt att inte bevilja Ola Hjelm strandsskyddsdispens,
- Mark- och miljödomstolen vid Nacka tingsrätts dom den 23 juni 2016 i mål nr M 5539-15, där domstolen på motsvarande sätt som kommunen kom fram till att det skulle vara oproportionerligt att inte bevilja Ola Hjelm strandskyddsdispens,
- Regeringens beslut den 6 oktober 2016 i, där det slogs fast att det var oproportionerligt att överhuvudtaget låta Ola Hjelm fastigheten omfattas av utvidgat strandskydd, samt
- Partsförhör under sanningsförsäkran med Ola Hjelm, i vilket han berättade bland annat att förhållandena på platsen inte förändrats mellan prövningen av den första och den andra ansökan om strandskyddsdispens.

3.2.3 Av den skriftliga bevisningen framgår sammanfattningsvis att de tre instanser som på olika sätt har gjort proportionalitetsbedömningar antingen har kommit till slutsatsen att det skulle vara oproportionerligt att neka Ola Hjelm strandskyddsdispens eller att det var oproportionerligt att låta fastigheten omfattas av strandskydd. Ola Hjelm har också under sanningsförsäkran berättat att inga förhåll-

anden på platsen hade förändrats mellan den första och den andra prövningen.

3.2.4 Ola Hjelm har alltså lagt fram förhållandevis omfattande bevisning till stöd för att han skulle ha beviljats strandskyddsdispens vid den första prövningen om länsstyrelsen och mark- och miljödomstolen hade gjort en proportionalitetsbedömning. Det är svårt att se vilken annan och bättre utredning som han skulle ha kunnat lägga fram i det avseendet. Han får därmed anses ha lagt fram den utredning som skäligen kunnat krävas av honom.

3.2.5 Tingsrättens bevisvärdering ger därför upphov till frågor om vilket beviskrav som ska gälla för den enskilde i situationer där konstaterade brister vid en myndighets beslutsfattande påstås ha gett upphov till skada för den enskilde.

3.2.6 Ola Hjelmns uppfattning är att tingsrätten i hans fall har tillämpat ett betydlig högre beviskrav än vad som i allmänhet brukar gälla vid frågor om orsakssamband, och detta särskilt i situationer då formella brister hos en myndighet har lett till skada för en enskild. Det höga beviskravet har i praktiken gjort det omöjligt för Ola Hjelm att få gottgörelse för den skada som den konstaterade rättighetsöverträdelsen har gett upphov till.

3.3 Ola Hjelm får anses ha visat att det finns ett orsakssamband mellan rättighetsöverträdelsen och skadan

3.3.1 Mot bakgrund av de bevissvårigheter som i allmänhet finns vid frågor om orsakssamband har Högsta domstolen slagit fast att den skadelidandes beviskrav i denna del ska vara nedsatt. I fall då det finns två olika uppfattningar om hur en påstådd skada har uppkommit gäller därför som utgångspunkt att den skadelidandes för-

klaring till att den påstådda skadan har uppkommit måste framstå som *klart mer sannolik* än motpartens förklaring (se Fitger m.fl., Rättegångsbalken, Juno, den 1 oktober 2019, kommentaren till 35 kap. 1 § rättegångsbalken med vidare hänvisningar).

- 3.3.2 Beviskravet kan sättas ännu lägre när det är fråga om att försöka fastställa ett hypotetiskt händelseförlopp i situationer då den skadegörande handlingen utgörs av en underlåtenhet att agera på ett visst sätt. I Högsta domstolens praxis går det också att se en tydlig trend som innebär att formella brister i en myndighets handläggning ger upphov till en presumtion för att handläggningen har gett upphov till skada. (Se rättsfallen NJA 2013 s. 145 och NJA 2013 s. 842.)
- 3.3.3 I det här fallet handlar det om att fastställa det hypotetiska händelseförlopp som skulle ha inträffat om länsstyrelsen samt mark- och miljödomstolen hade gjort en proportionalitetsbedömning redan vid prövningen av Ola Hjelmns första ansökan om strandskyddsdispens. Enbart svårigheten att bevisa hur prövningen hade fallit ut samt den praxis som finns från Högsta domstolen rörande beviskravet vid frågor om orsakssamband talar för att beviskravet i Ola Hjelmns fall bör sättas betydligt lägre än vad tingsrätten har gjort.
- 3.3.4 Enligt Ola Hjelm framstår det också som otillfredsställande att staten – i en situation då det har slagits fast att hans egendomsskydd har överträtts – har kunnat freda sig från skadeståndsskyldighet enbart med ett blankt påstående om att avsaknaden av proportionalitetsbedömning inte påverkat utgången av den första prövningen. Även bevisbördereglernas handlingsdirigerande funktion talar alltså för att Ola Hjelm bör ges en viss bevislättning.
- 3.3.5 Ola Hjelmns uppfattning är att han med god marginal har lagt fram den bevisning som skäligen har kunnat krävas för att han ska få

bifall till sin talan. Tingsrätten borde alltså ha kommit till slutsatsen att rättighetsöverträdelsen lett till skada för Ola Hjelm. Hovrätten ska därför bifalla hans överklagande och ändra tingsrättens dom.

3.4 Under alla förhållandena ska Ola Hjelm befrias från skyldigheten att ersätta staten för dess rättegångskostnader

3.4.1 Oavsett om hovrätten skulle komma till samma slutsatser som tingsrätten ska Ola Hjelm befrias från skyldigheten att ersätta staten för dess rättegångskostnader.

3.4.2 Högsta domstolen har i rättsfallet NJA 2012 s. 211 I och II slagit fast att rättegångskostnaderna i mål som rör överträdelser av rättigheter enligt Europakonventionen i vissa fall kan behöva kvittas i det fall den enskilde haft fog för sin talan trots att den enskilde, enligt 18 kap. rättegångsbalken, betraktas som tappande part. Detta för att uppfylla kraven i artikel 13 i Europakonventionen på att konventionsstaterna ska tillhandahålla enskilda ett effektivt rättsmedel vid konventionsöverträdelser.

3.4.3 Högsta domstolens avgörande låg till grund för införandet av den bestämmelse som numera finns i 6 kap. 7 § skadeståndslagen. Av den bestämmelsen följer att rätten – i mål om ersättning enligt 3 kap. 4 § samma lag – får förordna att vardera parten ska bära sin rättegångskostnad, om en enskild som har förlorat målet hade skälig anledning att få saken prövad. Avsikten är att bestämmelsen ska tillämpas i en situation då en domstol har kommit fram till att en rättighetsöverträdelse har skett men den enskilde av någon anledning ändå inte får bifall till sitt skadeståndsyrkande (prop. 2017/18:7 s. 43 f.).

- 3.4.4 Tingsrätten har i det här fallet slagit fast att det har skett en överträdelse av Ola Hjelmns egendomsskydd. Ola Hjelm har alltså haft framgång i denna del och måste därmed anses ha haft fog för sin talan. I enlighet med det ovan anförda har det varit fel av tingsrätten att ålägga Ola Hjelm en skyldighet att ersätta staten för dess rättegångskostnader. Tingsrättens dom ska därför – i var fall i denna del – ändras.

4 SKÄL FÖR PRÖVNINGSTILLSTÅND

4.1 Det finns anledning att betvivla riktigheten av det slut som tingsrätten har kommit till

- 4.1.1 Av skäl som anförts ovan finns det anledning att betvivla riktigheten av det slut som tingsrätten kommit till.

4.2 Det är av vikt för ledningen av rättstillämpningen att överklagandet prövas av högre rätt

- 4.2.1 Frågorna om hur den enskilde ska gottgöras vid överträdelser av egendomsskyddet samt beviskravet i en situation då felaktigheter i en myndighets handläggning påstås ha lett till skada är av stort principiellt intresse. Det är därför av vikt för ledningen av rättstillämpningen att Ola Hjelmns överklagande prövas av högre rätt.

5 BEVISNING

- 5.1 Ola Hjelm åberopar samma bevisning i hovrätten som han gjorde i tingsrätten (jfr tingsrättens aktbilaga 40).

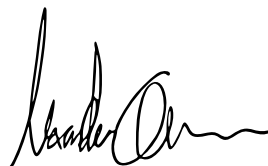
- 5.2 Förhöret med Ola Hjelm kan läggas fram genom uppspelning av ljud- och bildupptagningen av förhöret i tingsrätten.

Som ovan,

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Rikard Samuelsson'. The letters are cursive and somewhat stylized.

Rikard Samuelsson

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Alexander Ottosson'. The signature is more fluid and cursive than the one on the left.

Alexander Ottosson